

Nº 13/1941.

Landskapsnämndens framställning till Ålands landsting med anledning av landstingsmännen Jonatan Sjöbloms och Frans Bertells petition av den 18 februari 1941 med förslag om uppdrag åt landskapsnämnden att taga särskilda i petitionen framhållna behov av förtydliganden i kommunallagen för landskommunerna i landskapet Åland under omprövning i samband med andra yppade ändringsbehov i sagda kommunallag.

Sedan Landstingets lagutskott avgivit sitt betänkande Nº 3/1941 med anledning av landstingsmännen Jonatan Sjöbloms och Frans Bertells petition av den 18 februari 1941 med förslag om uppdrag åt landskapsnämnden att taga vissa i petitionen framförda behov av förtydliganden i kommunallagen för landskommunerna i landskapet Åland i samband med andra ändringsbehov i denna landskapslag under överbäggande, beslöt Landstinget den 24 februari sagda år uppdraga åt landskapsnämnden att taga det i petitionen berörda förhållandet under omprövning och till Landstinget inkomma med därav betingat utlåtande och förslag i samband med någon annan eventuellt nödigbefunnen ändring av ifrågavarande kommunallag. Landstingets beslut har jämte i ärendet tillkomna handlingar insänts uti skrivelse av den 31 mars innevarande år.

Landskapsnämnden har underkastat petitionen en så noggrann bered-

ning, som det varit möjligt; och skall i det följande framföra det resultat, vartill landskapsnämnden kommit.

Redan vid 1907 års lantdag framställdes motioner och petitionsförslag angående reform av kommunallagstiftningen, vilka dock icke hunnit slutbehandlas. Vid 1908 års förra lantdag förekom ärendet till förnyad behandling och vid samma års senare lantdag, där frågan jämväl på grund av motioner väcktes, godkändes förslag till kommunalförordning för landskommunerna, kommunalförordning för städerna och förordning om kommunala val. Men av särskilda skäl blev lantdagsförslaget av mönarken icke godkänt.

Lagstiftningsarbetet lämnades sedermera därhän, till dess genom revolutionen förändrade förhållanden inträdde i vår statliga ställning och nydaningsarbete kunde begynna. Vid 1917 års lantdag godkändes sedan lagen om kommunallag för landskommunerna av den 17 november, vilken innehåller mycket betydelsefulla ändringar i kommunalförvaltningen och vilken ännu i dag, som är, utgör fundamentallagen för det övriga rikets landskommuner, änskönt även denna lag, på grund av utveckling på det kommunala livets område, undergått flera och avsevärda förändringar.

På grundvalen av rikets kommunallag för landskommunerna är landskapslagen om kommunallag för landskommunerna av den 21 augusti 1930 efter kodifiering i största huvudsak stiftad. Och densamma har intill senaste tid i stort sett varit ändamålsenlig och i överensstämmelse med

inom landskapet rådande kommunala förhållanden. Visserligen får vår lagstiftning på det kommunala livets område icke bliva stillastående, utan följa utvecklingens lag, men ^{man} ~~bär~~, enligt landskapsnämndens uppfattning, ändra bestående stadganden i sagda kommunallag endast under förutsättning, att en verklig förbättring kan härutinnan åstadkommas. En sådan förbättring torde, i det syfte petitionärerna åsyfta, icke kunna åvägabringas.

Samma bestämmelser som i landskapslagens om kommunalförvaltning på landet 12 §: 4 mom. och 45 § ingå jämväl i rikets kommunallag för landskommunerna i 13 §: 4 mom. och 47 §. Orsaken till att fullmäktiges ordförande och viceordförande ej samtidigt kan höra till kommunalnämnd har rikets förnämste rättslärde på kommunalförvaltningens område förre presidenten K.J. Stålberg förklarat vara den, att redovisningsskyldig till kommunalfullmäktige icke ansetts vara lämplig som fullmäktiges ordförande. Och i betraktande av den ställning, som kommunalnämnd har till kommunalfullmäktige, i synnerhet med hänsikt till nämndens redovisningsskyldighet och densamma åtföljande möjlighet att fullmäktiges ordförande kunde begagna sin förmansmakt till att leda förhandlingarna i av honom önskad riktning, har det även ansetts olämpligt, att samma person samtidigt är ledamot i kommunalnämnd och ordförande eller viceordförande i fullmäktige. Det kan hava sitt intresse att erfara, huru Sveriges lag i nysskrivna avseende är formulerad. Uti § 50 av lagen om kommunalstyrelse på landet av den 6 juni 1930 stadgas

nämmligen, att av kommunalstämman eller kommunalfullmäktige utses bland kommunalnämndens ledamöter en ordförande och en viceordförande att tjänstgöra den tid, för vilken de blivit invalda såsom ledamöter. Till dessa befattningar kunna ordförande och viceordförande i kommunalstämman eller kommunalfullmäktige väljas, såvida de äro ledamöter i nämnden. Av detta lagstadgande synes framgå, att den av petitionärerna erkända och av lagutskottet ansedda fördelen av medlemskap för samma person att tillhöra kommunalnämnd eller andra styrelser och kommunalfullmäktige i svensk lag funnit tydligt uttryck.

Vid ovanantydde förhållanden och då kommunerna i landskapet måste betraktas som smärre sådana, kan landskapsnämnden, som i övrigt även omfattar lagutskottets motivering i nuförvarande avseende, icke inse att något förtydligande stadgande för detta fall skulle för nurelaterade sakförhållande erfordras.

Petitionärerna anse vidare bestämmelsen i 18 § om revisorer och granskning av räkenskaper, m.m. jämväl förmellt icke riktig. Härvid måste beaktas den omständigheten, som lagutskottet även påpekat, nämligen att fullmäktige ex officio böra tillse, att vid behandlingen av ett ärende, som rör fullmäktigmedlems åtgärder såsom medlem i någon nämnd eller redovisningsskyldig styrelse, sådan fullmäktig icke får deltaga i ärendets behandling och medverka till fullmäktiges beslut. Vad särskilt den viktiga frågan om revisionen av kommunens olika räkenskaper beträffar, kunna kommunalfullmäktige med god vilja undvika,

och bära gära det, att till revisorer välja personer, som hära till fullmäktige, och fullmäktige hava ju därtill ännu den möjligheten att till revisor utse till och med en person från en annan kommun, såframt han är finsk medborgare och därtill samtycker, t.ex. en edsvuren revisor (§ 10). I detta sammanhang må det tillåtas landskapsnämnden att uttala förhoppningen, att de åländska kommunerna snarligen skola anse det vara med kommunernas fördel förenligt att tillämpa den handledning i bokföring, som Finlands svenska landskommuners förbund utgav år 1937 samt den normalbokföring som härvid föreslogs och vilken många svenska landskommuner övergått till, ty det förenhetligande, som härutinnan uppnåtts, skall helt visst fylla de rimliga anspråk, som man kan ställa på en god och översiktlig budget och bokföring. Om så sker även här på Åland, kommer en lättare kontroll över skötseln av de gemensamma kommunala angelägenheterna att kunna åvägbringas. Och det önskemål petitionärerna uttalat vis å vis den omständigheten att inför fullmäktige ansvariga nämnders medlemmar höra till fullmäktige, kan härigenom lättare undvikas, utan att någon särskild lagändring erfordras.

På grund av vad landskapsnämnden här ovan framhållit, får landskapsnämnden värdsamt föreslå

att landstingsmännen Jonatan Sjöbloms och Frans Bertells ifrågavarande petition icke måtte till någon särskild åtgärd föranleda.

riehamn den 8 oktober 1941.

På landskapsnämndens vägnar:

Fredrik Strandberg

Werner Olsson Peters